

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK REGISTRERING

01.10.2024

Detaljregulering for industri – og hamneområde ved Dommersnes i Vindafjord kommune, PlanID 1160- 202308

Selma Lauvland og Arild Skjæveland
Vivås

Innhold

Forord

Sammendrag	3
Registreringen	4
Bakgrunn	4
Deltagere og tidsbruk	6
Værforhold og annen praktisk informasjon	6
Metode	7
Sjøbunnkartlegging	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Visuell inspeksjon	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Undersøkelsen	7
Resultater	10
Konklusjon	10
Referanser	12
Vedlegg	12

Figur- og tabelliste

Forside: Mathias Friderich Rick (m.fl.). 1773. <i>Norge 99-7: Carte over Norge fra Nærøen til Lindesnæs</i> (Kartverket)	
Figur 1: Utsnitt fra Askeladden	5
Figur 2: Oversiktskart over planområdet	5
Figur 3 og 4: Bilder fra undersøkelsen	8
Figur 5 og 6: Dokumentasjon fra felt	9
Figur 7: Kart over dykket område	10
Tabell 1: Nøkkelinformasjon	3

Forord

Stavanger maritime museum skal, som fag- og forvaltningsmyndighet etter kulturminneloven, ta stilling til forholdet til automatisk fredete kulturminner og vernede skipsfunn i sjø og vassdrag som berøres av omsøkt tiltak eller plan.

Etter å ha mottatt en plan gjør Stavanger maritime museum en faglig vurdering om planen kan komme i konflikt med kjente og ukjente automatisk fredete kulturminner eller skipsfunn i sjø og vassdrag. I områder der det er potensiale for konflikt, kan det bli nødvendig med en arkeologisk registrering. Med automatisk fredete kulturminner menes alle kjente og ukjente kulturminner som dateres til før 1537. Med skipsfunn menes mer enn hundre år gamle båter, skipsskrog, tilbehør, last og annet som har vært ombord eller deler av slike ting.

Arkeologiske registreringer er hjemlet i Kulturminnelovens § 9, 1. ledd. Stavanger maritime museum har myndighet til å kreve å få gjennomføre arkeologisk registrering.

I denne rapporten er resultatene fra den arkeologiske registreringen presentert. Rapporten gir opplysninger om arbeidet som ble utført, hvilke typer kulturminner som ble funnet og utstrekningen av disse.

Kommune	Vindafjord	Saksnummer	23.207
Navn på sak	Detaljregulering for industri – og hamneområde ved Dommersnes		
Tidsrom undersøkelse	18.09.24-19.09.24	Rapport utført	November 2024
Rapport ved	Selma Lauvland og Arild Skjæveland Vivås		
Kulturminner			
Askeladden id	-	Kulturminnetype	-

Tabell 1: Nøkkelinformasjon

Sammendrag

Registreringene ved Dommersnes i forbindelse med detaljregulering for industri- og hamneområde ble gjennomført fra 18.09.24-19.09.24.

Det ble gjennomført en registrering med dykking i planområdet der dybdene tillot det – opptil 30 meter. De dypere områdene ble undersøkt med hjelp av sidesøkende sonar av Veseth AS i et separat prosjekt.

Det ble gjort funn av en moderne båt, samt et isolert trestykke utenfor kaien, men det ble ikke gjort funn av fredede kulturminner under registreringen.

Registreringen

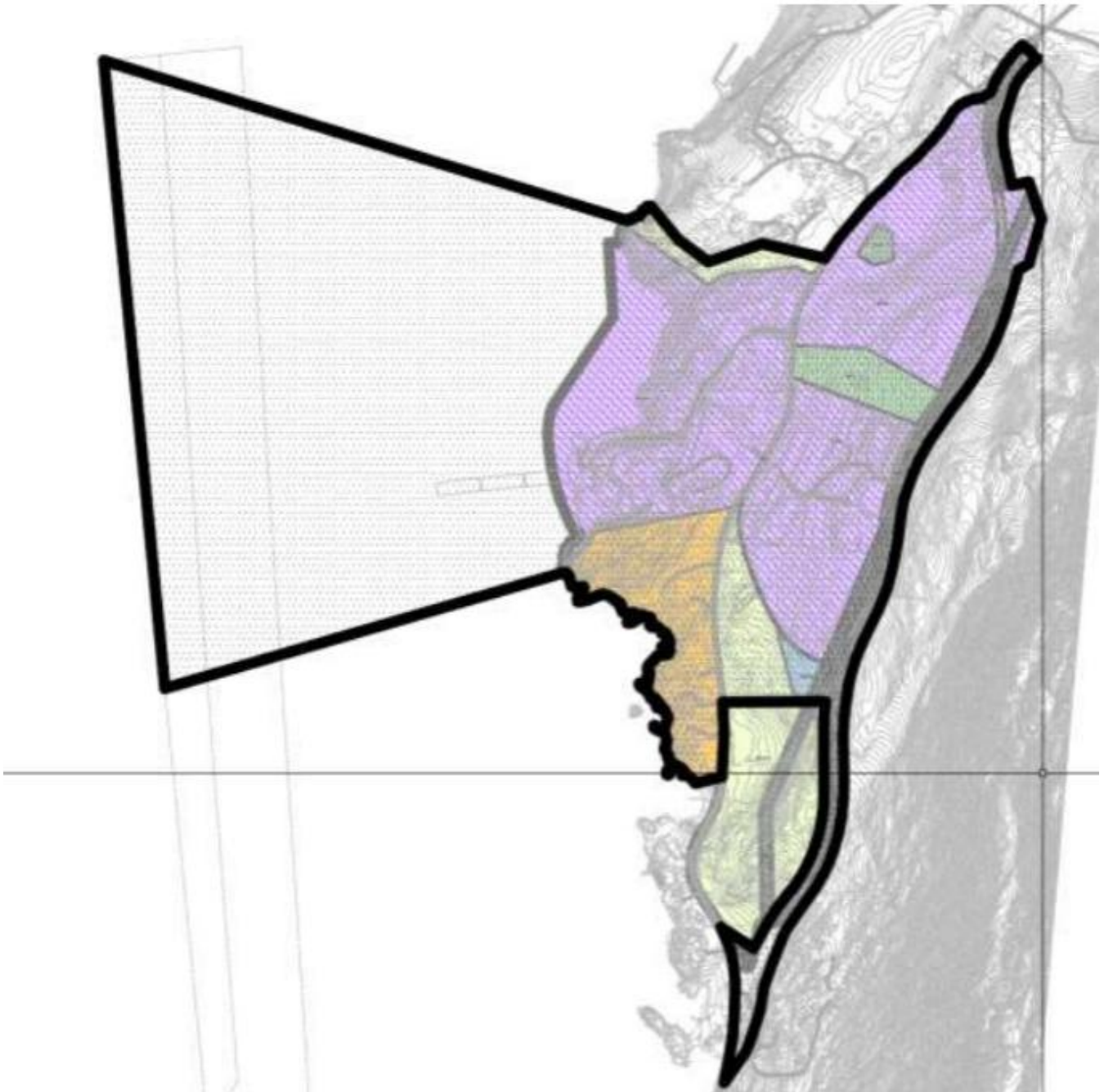
Bakgrunn

Planområdet omfatter et stort sjøareal med planlagt utvidelse av eksisterende kai med utfylling i sjø i deler av området. Formålet med utbyggingen er å legge til rette for en større nærings- og industrihavn primært tilknyttet offshorevind og etablering av havvind i Nordsjøen. Utfylling i sjø er planlagt i et område som allerede er avsatt til industriformål i gjeldene reguleringsplan. Detaljreguleringsplanen for Dommersnes industriområde ble vedtatt 30.10.1980. Ettersom den gjeldende reguleringsplanen er over 40 år gammel, er ikke hensynet til kulturminner i sjø vurdert av Stavanger maritime museum.

Området ble vurdert til å ha potensiale for funn av ukjente vernede skipsfunn og automatisk fredete kulturminner. Like nord for planområdet, på både østsiden og vestsiden av Ålfjorden, finnes spor fra flere forhistoriske perioder. Planområdet ligger rett sør for Vikevik, der det blant annet har ligget en stavkirke inntil 1682 og der det på 1700-tallet skal ha vært en kro og senere også en landhandel (Munksgaard, 1975). Det er også eldre kulturminner i nærheten, slik som bosetningsspor fra steinalder, gravminner fra folkevandringstid og eldre jernalder. Det er også registrert flere løsfunn fra ulike forhistoriske perioder og en skålgropstein datert bronsealder-jernalder.

Figur 1: Utsnitt fra kulturminnedatabasen Askeladden med registrerte kulturminner i nærhet til planområdet.

Figur 1: Figuren viser forslag til avgrensning av industriområde på Dommersnes. Det kan også være behov for ytterligere areal mot kommunegrensen i Vest. Figur fra Windafjord Port Dommersnes industriområdes planprogram.

Deltagere og tidsbruk

Undersøkelsen gikk over to dager, fra 18.09.24-19.09.24 og det ble til sammen gjennomført seks dykk. Teamet besto av Arild Skjæveland Vivås, Thomas Bjørkeland, Christoffer F. Kvæstad og Selma Lauvland.

Værforhold og annen praktisk informasjon

Værforholdene var svært fordelaktige for dykking og det var ingen annen båttrafikk eller andre forstyrrelser som hindret arbeidet. Vi møtte teamet fra Veseth AS og fikk diskutert arbeidet vårt i forhold til deres undersøkelse.

Metode

Under er en oversikt over metodikken brukt under arkeologiske registreringer.

Overflateregistrering

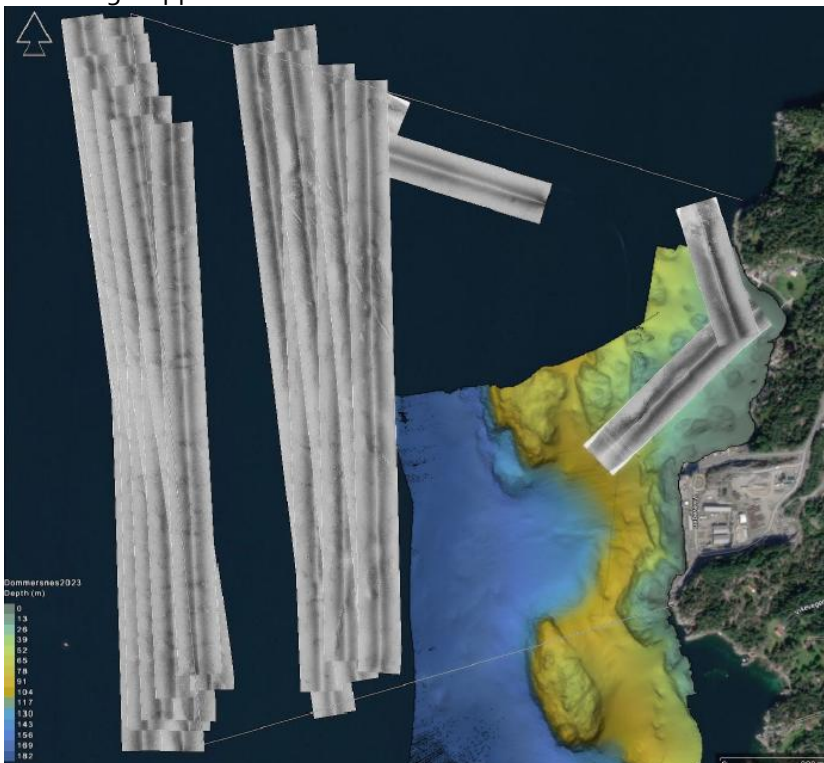
Ved overflatesøk blir det gjort en systematisk gjennomgang av området for å finne fredete kulturminner som er synlige på overflaten. Eksempler på synlige kulturminner er røyser, steingarder, nausttuffer, båtstø, brygger eller fangstanlegg.

Visuell inspeksjon

En visuell inspeksjon utføres ved hjelp av en fjernstyrt undervannsfarkost (ROV) og/eller arbeidsdykk. Valg av metode avhenger av strøm- og dybdeforhold, samt tolkningen av anomalien som oppsøkes. Et arbeidsdykk krever minst 4 personer – en dykkeleder, en redningsdykker, en lineholder og en dykker. En visuell inspeksjon gjennomføres for å undersøke anomalier og påvise kulturminner innenfor et område.

Sidesøkende sonar

Sidesøkende sonar er det primære arbeidsredskapet innen arkeologisk sjøbunntkartlegging. Det er en type ekkolodd med en vinkel og frekvens som gjør at et bredt belte av bunnen på begge sider av sonaren kartlegges. Området ble kjørt over med skrogmontert SSS (Simrad TotalScan) som ikke viste noen anomalier. Videre ble det på grunn av stort vanddypp innhentet SSS med en liten AUV. Dette ble gjort av Veseth AS som stod for innsamling og prosessering. Data fra Veseth levert som geotif og råfiler som ble gått gjennom i DeepVision. Det ble benyttet en Seaber AUV med Deep Vision 680 khz dual SSS moduler. Dette er utstyr museet kjenner godt. Se vedlagt rapport.

Figur 2: dekningskart for Veseths SSS-kartlegging.

Undersøkelsen

Da vi ankom Dommersnes satt vi båten på sjøen ved en slipp i Vikevika, få minutt fra planområdet og gjorde oss klare for dykking. Det ble gjennomført 3 dykk den første dagen, der Thomas var dykkerleder og Arild og Christoffer dykket. Selma var lineholder. Bunnen ble systematisk undersøkt for anomalier ved hjelp av søkteknikk. Dykkerne var utstyrt med kamera og sonderingsstang. Dag to gikk med til å ferdigstille undersøkelsen og dykke over de områdene som ikke ble dekt den første dagen. Denne dagen var Arild dykkerleder og Thomas og Christoffer dykket. Selma var lineholder. Området er allerede delvis utbygd med kai og det ble dykket langs etablert utfylling og i den resterende delen av planområdet der dybden var grunnere enn 30 meter. Generelt var bunnforholdene ur eller berg der hvor bunnen hadde betydelig helning, og skjellsand på flatere partier. Det var spredte moderne flasker og keramikk fra tidlig 1900-tall i området.

Figur 3: Dykker undersøker langs etablert kai.

Data fra Veseth ble gjennomgått av Selma Lauvland på Stavanger maritime museum. Kun en anomali ble vurdert som mulig arkeologi, og dette var en båt som allerede var sjekket ut med dykker da den ble funnet på den svømmende inspeksjonen (se resultater). Det var ellers noe moderne avfall og en del spor etter oppankring.

Figur 4: På vei inn i Vikevika etter fullført dykk.

Resultater

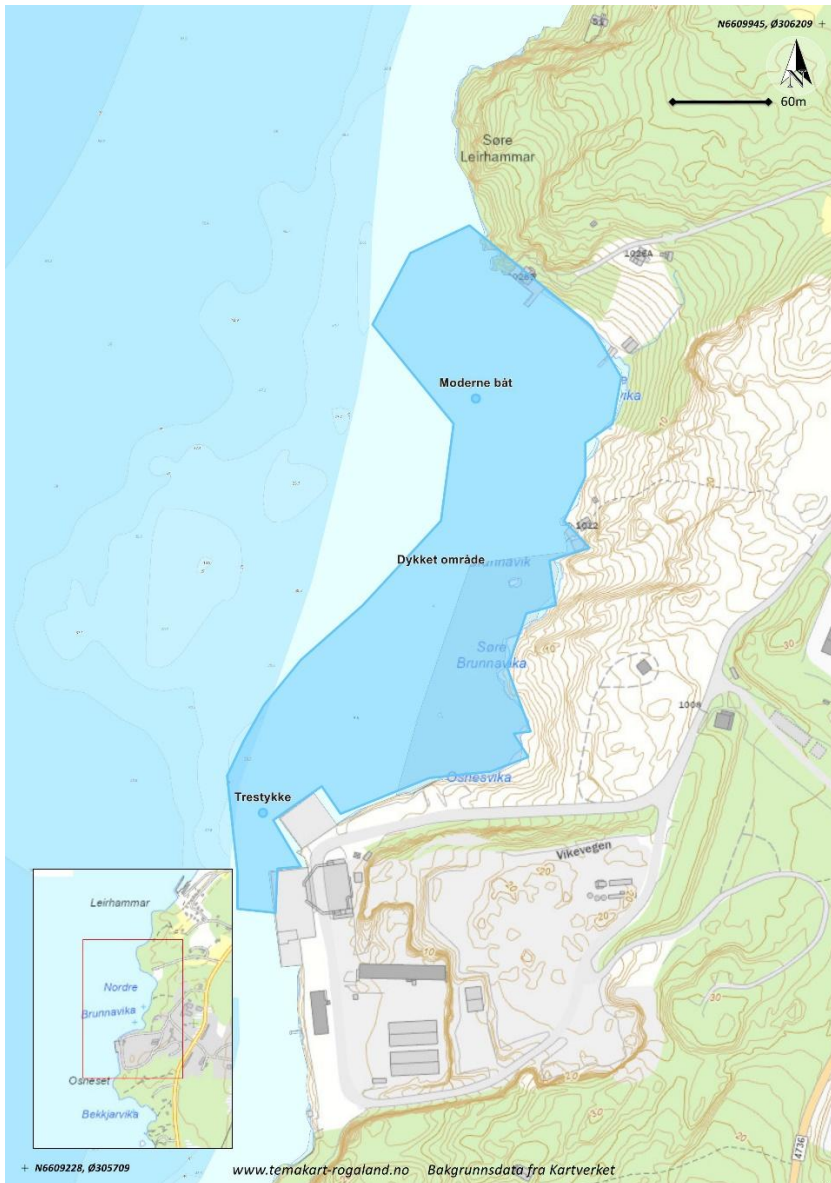
Analysen i felt dekket området grundig og viste ingen anomalier som kan bli identifisert som mulige arkeologiske gjenstander som vil forhindre planlagt tiltak. Det ble lokalisert en nyere liten båt, samt et spist trestykke utenfor kaien. Trebiten var befestet med pælemark og det ble ikke funnet andre anomalier i nærheten.

Figur 5: En liten moderne båt ble lokalisert i planområdet.

Figur 6: Det ble gjort funn av et mindre trestykke utenfor kai.

Figur 7: Kartutsnitt laget i Temakart som viser området som ble undersøkt med dykking og ca. posisjoner for trestykket og den moderne båten.

Konklusjon

Det ble gjennomført en arkeologisk registrering innenfor det varslede planområdet i perioden 18.09.2024-19.09.2024.

Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner eller skipsfunn.

Planen er ikke i konflikt med fredete kulturminner.

Referanser

- Jan E. Munksgaard, 1975, *Gamle handels- og gjestgiversteder på Vestlandet: del 2, Midtre og indre Hordaland*

Vedlegg

Rapport fra Veseths SSS .- survey